

۱ آگستوس
۱۳۳۶
الی
۱ تشرین ثانی
۱۳۳۹

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعہ سی

اون برنجی سنہ
الی
اون اوچنجی سنہ
نومرو
۷۷ : ۶۲

ينه سرپوش

« تاريخ عثمانى انجمنى مجموعه سى ، نك بوندن اولكى نسخه سنده انتشار ايدن (سرپوش) سرلوحه لى مقاله عاحزانهم اوزرينه محامى حسن فهمى امضاسيله آلان مکتوبده « فس » ، دائر بعض ايضاحات وتفصيلات ويريليور .

عثمانلى توركلرى تاريخيله جدى برصورتده اشتغال ايتمكده اولديغى كال شكرانله كوريلن حسن فهمى بك بو مکتوبنه فسك سبب تسميه سى حقنده كى ملاحظه سيله باشليور .

« يوكدن اوريله رك قرمزى يه بويانان « فس » اسمى ويريلان بو سرپوشك نه سبيله فس اسميله توسيم ايدلديكى تدقيق موجب فائده اولسه كر كدر ظمنجه بو سرپوشه املاسى « فس » صورتنده يازيلان فاس مملكتندن انتشار و تعمم ايتمىندن دولاي « فس » اسمى و يرلمشدر ،

فسك آفريقانك شالنده بولنان و بربرستان ناميله شهرت آلان مملكتلرده بزدن اول قوللانديغى ، واو مملكتلردن ده اك زياده « تونس » ده شهرت آلديغى معلوم ايسه ده بونك منحصرآ فاسدن انتشار ايتديكى حقنده كى حكيمه قولاي قولاي اشتراك اولنه ماز .

اولكى صحيفه لزمده اوقونمش اولديغى اوزره فسك انتشارينى مورخلر بيزانس زمانه قدر ارجاع ايله بورادن آطه لره ، يونانستانه ، تونس ، و حتى فاسه نقل ايدن روايات اولديغى قيد ايدرلر .

حسن فهمى بك بوندن سكره فسك ۱۲۴۱ تاريخنده يكيچريلرك الفاسى

اوزربہ رسمی برسرپوش اولوق اوزرہ دولتجہ قبول اولندیغی یولندہ کی مطالعہ دن:

« (۱۲۴۱) دن مقدم عجبا ممالک عثمانیہ اہالیسی فس کیمزلمی ایدی ؟ »

سؤالنی چیقاریور وبوکا دائر جوابی دہ کندیس ویریور .

« قناعت عمومیہ خلافتہ (۱۲۴۱) دن مقدم ممالک عثمانیہ دہ « فس » ک متعمم اولدیغہ دائر آثار تاریخیہ مزیدہ قید موجوددر . ازجملہ مقالہ نک نشر اولوندیغی نسخہ نک ۱۱ نجی صحیفہ سندہ کوریلان قید فسک دہا پک چوق زمان اول مسلمانلر طرفندن دہ کیلدیکنہ دائر قطعی قناعت ویردی .

فاتح سلطان محمد خان حضرتلری عسکری آرمہ سندہ علوفہ جیان بلوکندہ (فسلی سر طباخین مصطفی) اسمہ تصادف ایدلسی اوزمانلر بیلہ فس کیلدیکنہ دالدر .

مدقق شہیر اولیا جلیبی سیاحتنامہ مشہورینک (۶) نجی جلدینک (۴۵۴) نجی صحیفہ سندہ « نووہ » قلعہ سی اہالیسنک « باشلارندہ قرمزى فس آرقہ لرنده یاغیر یلککر » کیمکدہ اولدقلمی ، (۴۷۹) نجی صحیفہ سندہ (غلبہ) اہالیسنک دہ کذا « جزائر لیلر کبی قرمزى فس فرنک فلاری وپرسلاح وکچیرمہ اثواب کیدکلرینی بازار .

غیر مطبوع طقوزنجی جلدہ طورغودلی قصبہ سندن بحث ایدرکن « تازہ یکتیلری بالدیبری جیلاق لوندانہ جزایرلی طرزى صیقمہ یلک وبالا ییچاق وباشلارندہ فس کیوب رفتار ایدرلر » دیدیکی کبی آق حصار قصبہ سی اہالیسی ایچون دہ « تازہ جوان یکتیلری سراپا جزایر لونداتی اسبابی شکندہ داراجق یغیر یلککری وبللرندہ بالا وباشلارندہ قرمزى فس کییرلر شجیع شہاز یکتیلری واردر ، دیر .

کورولورکہ آناتولی وروم ایلی دہ برچوق اہالی اون برنجی عصر ہجری دہہ فس کینورلر ایدی .

نعما تاریخک دردنجی جلدینک (۳۰۳) نجی صحیفہ سندہ (۱۰۵۸) سنہ سندہ سلطان ابراہیمک وقعہ خلغنی نقل ایدرکن « بر فسلی یکیچیری بی بوستانجی ظنیلہ قیلنج چالوب ذقن چاک ایتدیلر » دیدیکہ کورہ بوستانجیلرک ، و اونلردن اخذ ایدرک یکیچیرلرک احیاناً اولسون فس کیدکلری اکلاشیلیر .

۳۱۴ نجی صحیفه‌سنده صدراعظم هزاریاره احمد پاشانک جلادی قره علی دن بحث ایدرکن « قره علی کندی باشنده اولان قرمری فس تقیه بی چیقاروب میانه صوقوب، دیه جلادک فس کیدیکنی وینه نعیما تاریخنک بشنجی جلدینک (۴۰۱) نجی صحیفه‌سنده (۱۰۶۴) سنه‌سنده قبودان دریا مراد پاشانک بحر سفیده کی محاربه بحر به‌سندن بحث ایدرکن « قبودان مرادپاشا ایسه باشنده فس کیده جست چاپکله مانع اولیان تنک و قصیر لوندا نه لباس ، کیدیکنی ذکر ایدر.

تاریخلمزده فس کیدیکنه وحتی قادینلرک بو کونکی کبی زینت آلتونلری فی اوزرینه دیکدکلرینه دائر دها بر چوق قید بولندیغنی ظن ایدرم .

رسمی و غیر رسمی رجالدن ماعدا صنوف عسکرینه‌نک ده (۱۲۴۴) دن مقدم فس کیدکلرینه وفسک دها اول سرپوش عسکری اولدیغنه دائره قید واردر.

جودت پاشا تاریخنک بشنجی جلدینک (۴۴۲) نجی صحیفه‌سنده مندرج ۱۵ رجب ۲۰۷ تاریخلی طوبجی قانوننامه‌سنده طوبجیلرک «جمله سی قرمری فس اوزرینه استانبول کاری سیاه پوشی صاره لر ، دیه محرردر .

شو حالده فس یکچیریلرک الفاسی اوزرینه یکیدن قبول ایدلمش بر سرپوش دکلدر. عثمانیلرک من‌القدیم عصر لرحه کیمکه الفت ایلدکلری سرپوش ملیلری در» حسن فهمی بکک مکتوب بوراده بیتیور . اول باول شونی علاوه ایده‌یم که سرپوش مناسبتیه فسدن بحث ایدرکن بونک ۱۲۴۱ سنه‌سندن اول ممالک عثمانیه ایچون مجهول اولدیغنی بولنده بر قید وادعا یوقدر . بو کون برر نمونه‌لری مزار طاشلرنده و موزه عسکریده کورلیدیکی وجه ایله صنوف مختلفه عسکرینه‌نک اکتسا ایلدکلری سرپوشلر دیکر قیافتلر کبی ۱۲۴۱ تاریخنده یکچیریلرک الفاسی اوزرینه قالدیرلمش ، اونک یرینه فسی رسمی سرپوش اولق اوزره قبول اولونمشدر. اولجه کیدیکنه کلنجه بو قیدلرده کوسترکه بونلر منفرددر . وحتی همان بعض مستثنا مواضع مخصوصدر . اولیا جلینک بحث ابتدیکی برلر عموماً ساحلدر ویا ساحله یاقیندر . تاریخمیزک متعدد مثاللری اولان قورصان وقایعنی یاراتان قورصانلری ییشدیرمن برلر ایسه بو برلردر . بارباروس کبی بویوک قبودانلرک « ترله‌مهدن زنکین اولق ، صولومه‌دن اولک ، قیدیه دعوت ابتدیکی قهرمانلر اورالردن یشیرلر ، و علی الاکثر آله‌کچیردکلری غنیمتله مملکتلرینه دوزلردی . آطه‌یلرک

و آقین ایتدکلی بحرسفید سواحلی خلقنک سرپوشلری اولان قسلردہ او میاندہ بونلرک آلہ کچور و مقام تھاخرده بونلری باشلرینہ کچیریورلردی . بناءً علیہ شورادہ بورادہ تصادف اولنان قسلیلر یا قورصان ویا قورصان اسکیمی ایدیلر . قائمک عسا کری آردہ سندہ کی (سرطباخین مصطفیٰ) نک « فسلی » صورتندہ تاریخہ کچمہ سی اونک باشندہ کی سرپوشدن زیادہ حسن فہمی بککدہ املاسنی « فس » صورتندہ قید ایتدیکی « فاسلی » اولماسدن ایلری کلمن اولسہ کرک . چونکہ سلطان محمد ثانی زمانندہ فسلی عسکر بولمشن اولسہ یدی بالکر بومصطفیٰ بہ منحصر قالماز ، دہا بشقلری دہ او ناملہ یاد اولنوردی .

« سرپوش » مقالہ سی اوقویان اسکداردہ طوغانجیلردہ حضرت نصوحی درگاہ شریفی پوست نشینی کرام الدین افندی حضرتلری بوکا دائر کنندیلرندہ خصوصی بر اثر بولندیغنی سویلدیلر و واقع اولان طلب واسترحام اوزرینہ اعارہ ایتک لطفندہ بولندیلر .

« حررہ محمدسعید طلعت عن خلفاء مکتوبی دفتری سنہ ۱۰۶۰ واربعمین ومأتین و الف من شہر ذی القعدہ لیلہ سبت وقت صلوة عشا » کتبہ سیلہ محرری و تاریخ تحریری آکلاشیلان بو اثر طریقت صوفیہ رجال و محبتنک اکتسا ایلدکلی تاجلردن باعث اولوب اون یدی ورقدن عبارت ، ال یازمہ سی بر رسالہ در .

مؤلف اثرینک ایلک فصلنی عثمانلیلرک سرپوشلرینہ حصر ایتش و پچوی ابراہیم افندیکنک خواجہ تاریخندن نقل ایتدیکی بحثی خلاصہ ایلہ مشدر .

بوندن صکرہ تاجلرہ کچیور و شو ایضاحاتی ویریور « بودخی معلوم اولہ کہ فی الاصل انبیا و اولیا تاجلری کریاس یعنی کتان و پاموق ایپلکندن منسوج اولان بژدن ایدی ویا صوفدن محیط ایدیکی کچی قیلندن صوفیہ بہ چسبان دخی بودر . ابن عیسی بیوررکہ ابوالقاسم کرکانی بہ کلنجہ مشایخ تاج کیمزلر ایدی انلرک وقتندہ ملاحدہ و رافضی صوفیہ قاریشوب فرق ایچون انلر تاج اختیار ایلدی عمامہ برابر ایدی و بعض ملاحدہ دخی فرقہ فرقہ اولدیلر . اہل تاجہ مخالفت ایدوب بعضی باشہ تاج و بعضی تربان اولوق اختیار ایلدی . اما رافضینک علویلری صوفیلر کی دلبنده برابر تاج ایدینوب صوفیانہ قارشیدیلر . »

زیردہ کی معلوماتی عینی مؤلف فائدہ تختندہ یازمشدر :

« تاج اوزرہ تکویر اولنان دستار کہ عمامہ دینور بیاض اولسی بقایہ و سیاہ
اولسی نور قنایہ و یشیل رنک اولمق نور محروجه دال وانکہ سادات اجلال
اولمشدر . لکن بیاض جملہ دن اولی و مقداری دخی - حین اقتضاده کفن قیلنمغلہ
کافی اولمق ایچوندردیدیلر »

مملکتک عرفانہ خدمت ایدن ہر ایکی ذاتہ تشکر اولنور .

محمد ذکی